

Перспективи за подкрепа на фермерите: Консултантски услуги в рамките на Европейските Системи за научни знания и иновации

Избрани изводи

Продължителност на проекта
декември 2012 г. - май 2015 г.

Съдържание

- Многоизмерна аналитична рамка
- AKIS в Европа – преглед
- Казуси по консултантски услуги и потоци знания
 - Дребно земеделие
 - Създаване на мостове между изследвания и практика
 - Мрежи за иновации в селските райони
- PRO AKIS резултати
 - Инвентар (база данни с възможност за търсене, карта, доклади)
 - Директория на консултантски организации

PRO AKIS се финансира благодарение на 7-ма рамкова програма на Европейската комисия, номер на грантово споразумение: 31199h4

www.proakis.eu

Многоизмерна рамка за създаването на знания в Европейската AKIS

Съществува консенсус между учените и политиците, че знанието е ключовият ресурс, необходим за подпомагането на европейското земеделие при посрещането на новите предизвикателства, като, например, международна конкуренция, безопасност на храните, въпроси, свързани със здравето или околната среда. Организацията, предоставящи земеделски консултации са обект на различни политики на ЕС, като регламентите „Система за съвети в земеделието“ (Farm Advisory System (FAS)) или „Европейското партньорство за иновации“ (European Innovation Partnerships (EIP)). Но прецизното и актуално познаване на тези услуги липсваше: текущи трансформации на тяхното финансиране, организация, методи на предоставяне на съветите, представяне за различни групи фермери и население на селските райони.

ЦЕЛ

Целта на PRO AKIS е да попълни тази празнина в познанията и да отговори на въпроса: Как и от какви източници фермерите могат да получат надеждни и съответстващи познания, ориентация и подкрепа, за да могат да се развиват постоянно, да решават успешно проблемите си и да отговорят на външните очаквания и възможностите за развитие?

ПРЕГЛЕД НА ЛИТЕРАТУРАТА

Използвайки литературата като основа, ние определихме алтернативни аналитични рамки и ключови концепции, използвани в предишни изследвания на AKIS (вижте www.proakis.eu/objectives). Вторият преглед разглежда методите, които са налични за оценка на ефективността на земеделските консултантски услуги. Някои от тези методи (вдъхновени от систематични прегледи) са приложени към две основни теми: излагането на работещите в земеделието на пестициди и проблеми на поля.

КОНСУЛТАЦИЯ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

В допълнение на дебатите в комитета на заинтересованите страни на програмата, в 6 регионални работни срещи, включващи различни експерти и заинтересовани страни, са представени и разгледани наличностите на AKIS и резултатите от тематични казуси.

Ключови концепции

- Извършените в PRO AKIS изследвания се фокусират на текущото състояние на **земеделските консултантски услуги в рамките на инфраструктурата на Системите за знания и информация в земеделието (AKIS)**.
- **Земеделски консултантски услуги:** цял набор от организации, които позволяват на фермерите да си сътрудничат на ниво ферми, чрез създаването на консултантски взаимоотношения с консултанти, така че да бъдат създадени знания и да бъдат подобрени техните умения.
- **AKIS:** концепция за система, която свързва хора и институции, с цел подпомагане на съвместното учене, генерирането, споделянето и използването на свързана със земеделието технология, познания и информация. Системата интегрира фермери, земеделски обучители, изследователи и консултанти, които да събират познания и информация от различни източници с цел подобряване на начина на живот и поминъка.
- **Инфраструктурата перспектива на AKIS** включва анализ на институции и разпоредби (държавни политики, координиращи органи), но също и осезаеми и неосезаеми инвестиции (разходи за

“Аналитична рамка, фокусирана върху инфраструктурата на AKIS.”

AKIS в Европа: Преглед

Изследването показва, голямо разнообразие на AKIS и консултантски системи, съществуващи в Европа; всяка страна е разработила система, която е съобразена с нейната институционална ситуация, нужди и участници. Във федералните или децентрализирани държави, горното е приложимо и на регионално развитие, така че в Германия, Великобритания и Белгия, AKIS се характеризират с разнообразни подредби във всяка административна част на страната.

В повечето страни, публичният сектор функционира като доставчик на информация, съвети и финансиране. Участниците в изследванията и обучението (както частни, така и държавни), създават познания и индуцират иновация, предоставят обучение, и консултантски услуги в много от страните. Частният сектор е с широко представяне в AKIS, като например хиляди консултанти, работят, както независими консултанти (напр. в Италия), така и като част от големи консултантски организации (напр. Швеция), които могат да бъдат също и фермерски организации (напр. Финландия).

Съществува тенденция за децентрализация и фрагментиране (вертикално и хоризонтално) на консултантските услуги (напр. Гърция, Португалия, Италия, Испания), частично поради комерсиализацията и приватизацията на държавните организации.

Това е свързано и с повишаващата се конкурентоспособност между доставчиците на консултантски услуги и припокриващи се дейности, както и появата на нови доставчици, като неправителствени организации (НПО) и фермерски организации. Във Франция например, фермерско базираните организации, като Камари по земеделие, играят съществена роля. НПО обикновено не играят важна роля в AKIS в повечето от изследваните страни. Имайки предвид това институционално разнообразие, координацията на потоците на знания между различните участници в AKIS е ключова за успешното сътрудничество. Но в някои страни (напр. Гърция, Полша, Португалия) съществува липса на координационни органи за участниците в AKIS.

Като цяло, европейският AKIS се характеризира от институционален плурализъм, който може да бъде, но това не е задължително, свързан с фрагментация (вижте примерната диаграма по-горе). Проект PRO AKIS заедно с експерти е изследвал AKIS концепцията и показва, как тази система е полезна за генериране на общия изглед на ситуацията във всяка страната. Обаче, това все още не е широко известно, най-вече сред практики и политици, и неговата практическа приложимост е ограничена. Европейският AKIS за ЕС-27 беше представен в три регионални работни срещи, проведени в Дания, Франция и Полша през 2014 г. (вижте Таблица 1).

Таблица 1: Типове доминиращи консултантски организации в ЕС-27

Тип доминираща консултантска	Страна					
Държавна	България Румъния*	Гърция Словакия*	Унгария*	Ирландия	Латвия*	Полша*
Частна	Естония*	Холандия				
Фермерска организация	Австрия* Литва*	Белгия Португалия	Кипър Словения*	Дания Испания	Финландия Швеция	Франция*
Държавни/Частни	Република Чехия*		Обединено кралство			
Държавни/Частни/ фермерско базирани	Германия*	Италия	Малта			
Държавни/ Фермерско базирани	Люксембург*					

Забележка: Страните, със земеделска камара са маркирани със звездичка. Хърватия не е включена.

AKIS в Европа: Земеделски консултантски услуги

Земеделските консултантски услуги представляват цял набор от организации, които позволяват на фермерите да си сътрудничат на ниво ферми, чрез създаването на консултантски взаимоотношения с консултанти, така че да бъдат създадени знания и да бъдат подобрени техните умения. Европейските страни се различават много по начина, по който те организират консултантските услуги. За да може да бъде направен преглед на различните типове, европейските страни членки са характеризирани от техните доминиращи консултантски организации. Такава типология може да бъде използвана като основа за анализ на консултантските услуги по страни и за изясняване на дискусии на относителните предимства на различните доставчици.

“PRO AKIS създава първата систематична база с данни за консултантски услуги в рамките на ЕС”

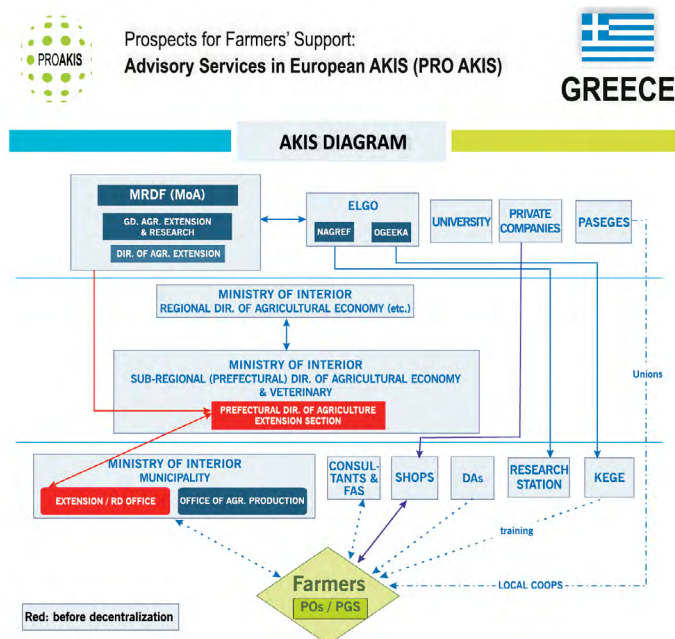
Поради тази причина PRO AKIS приложи опростена типология, където доминиращите доставчици на консултантски услуги са идентифицирани и категоризирани в съответствие на типовете „държавни“, „частни“, „фермерски“ и „други НПО“. Не сме открили примери, при които консултантските организации са от типа „други НПО“. Но в практиката се срещат и хибридни категории.

Например, Камарите по земеделие могат да се класифицират като част от публичния сектор или фермерски организации от трети сектор. Друг пример са частните консултантски компании, собственост на фермерски съюзи и частни университети, които имат цена за предоставяне на консултантски услуги.

Най-добрият начин за обработка на това разнообразие е описанието и характеризирането на всяка консултантска система по отношение на а) доставчици и б) източници на финансиране на консултантските услуги (вижте докладите за отделните страни на: www.proakis.eu/countryreports).

Без директна класификация – опростена типология с припокривания

Като цяло, има множество страни в ЕС, в които доминиращите консултантски организации са или фермерски организации (11 страни), или държавни организации (8 страни). Това не изключва възможността за други типове организации, напр частния сектор, да бъде активен участник при предоставянето на консултации. Смес от доминиращи организации може да бъде открит в страни с федерална или децентрализирана структура (Германия, Великобритания, Италия), но изненадващо, и в относително малки малки страни (Малта, Люксембург). Друго наблюдение, е в 13 страни съществуват земеделски камари, но не съществува модел, за това дали те поемат ролята на основна консултантска организация.

Пример на диаграма на AKIS, 2014 г.

Ефективността на консултантските услуги в отговор на нуждите на малките фермери

Казуси от България, Полша, Португалия и Великобритания

Предизвикателствата

Предизвикателствата, които малките фермери предоставят на консултантските организации са основно свързано с широка гама от теми и изисквания за специализирани познания като тези предизвикателства идват от доста разнообразни предприятия (напр. производството на различни стоки, в допълнение на достъп до услуги, съответствие с регламентите и бизнес разнообразие). Поради ограничения финансов оборот на малките фермерски предприятия, има необходимост от достъпни местни услуги. Малките фермери разчитат много на местни неявни знания, най-вече за производството на стоки, но обикновено тези знания не са актуални. Има и страх от наказанията, свързани с неспазването на разпоредбите, което кара още по-малко фермери да търсят съвети. Поради тази причина, има необходимост от осигуряването на безрискова актуализация на местните познания.

Казуси

Изследвани са дребни фермери и съветници в България (южен централен регион, в близост до Пловдив), Великобритания (дребни земеделски производители в западна Шотландия), Полша (предприятия за аграрен туризъм в Карпатите) и Португалия (нови участници в отглеждането на дребни плодове).

Естеството на малкия мащаб и ограничената рентабилност на тези ферми представлява предизвикателство за официалните консултантски организации, които все повече разчитат на заплащане за предоставяне на своите модели на обслужване, за да могат да финансират своите дейности. Без допълнително подпомагане от правителството, предоставянето на официални консултации е скъпо за тях. В регионите, доминирани от дребни ферми, са открити по-малко частни консултантски компании. В някои случаи, дребните фермери търсят „безплатни“ съвети, налични от доставчици на суровини, които често препоръчват закупуването на определени продукти/услуги. По-вероятно е фермерите да се обърнат към официални консултантски компании с цел помощ при достъпа до субсидии и грантове, отколкото за производствени съвети.

Акценти

В тези казуси имаше доказателства за:

- Плуралистични консултантски услуги, включващи неземеделски дейност и деверсификация на ферми;
- Нетуъркинг и неформални консултации между отделни заинтересовани страни;
- Повишение в бюрократичните задачи в публичната администрация и фермерските организации с цел предоставянето на целвее консултантски услуги;
- Новите участници в дребното земеделие бяха активни в търсенето на нови познания от различни източници и предоставиха доста трансфериращи се познания;
- Доста често изключени от академично проучване.

Идентифицирахме необходимост от:

- постоянно учене и обучение както за консултантите, така и за фермерите;
- Подходящо обучение за частните консултантски компании и доставчиците на суровини;
- Средносрочни стратегии за подпомагане на нови ферми и развитие на малки вече съществуващи ферми;
- Консултантски методи, които се концентрират и разширяват местните, неявни познания, съхранявани от местните лидери;
- Индивидуално разработени и локално налични консултантски услуги;
- Целева изследователска и развиваща се дейност, която да отговори на растящите нужди от знания на малките фермери.

Възможностите на консултантските компании да свържат проучванията и нуждите от познания на фермерите

Казуси от България, Франция, Германия и Полша

Предизвикателствата

Ключов фактор за успешното развитие на иновации и разпространението на новата информация са добре функциониращите връзки между изследователската и практическата области, като и двете да служат като основен източник на познания и като заявител на нови прозрения, практики и технологии. Създаването и поддръжката на такива връзки са традиционни функции на консултантските компании. Растящото разнообразие на играчите в AKIS, от една страна, и свиващите се публични фондове за изследователска и развойна дейност в земеделието, от друга, предават на тези посреднически функции още по-голяма важност. Нови технологии (напр. информационни и комуникационни технологии), нови играчи (брокери на знания, посредници) и нови публични политики (напр. EIP Agri) предоставят възможности за директната връзка между изследователи и практики в Европа. В този контекст, съществува ли все още ролята, която трябва да бъде изиграна от консултантските организации?

“Добре функциониращите връзки между науката и практиката са ключови за разпространението на информация и иновация.”

Казусите

Изследвахме взаимовръзките между изследователите и практиците в областта на земеделието в четири отделни случая: В България бяха избрани три научни института, една експериментална станция и Аграрен университет Пловдив за идентификация на механизмите за трансфер на знания от науката към практиката. В Германия, е избран AKIS във федерална област Бавария, където наскоро консултантските организации преминаха през реформа от чисто държавна към комбинирана консултантска система, която включва както частни, така и държавни консултанти. Във Франция изследвахме разработването на инструменти за подпомагане на вземане на решения (DSTs) от различни държавни и частни изследователски организации. Целта на тези инструменти е предоставянето на научни доказателства директно на фермерите (напр.

Акценти

- Както малките, така и големите фермери в България получават информация от изследователските органи, напр. чрез лични контакти по време на организирани събития. Докато малките фермери разчитат и на неформални и индиректни източници на познания, големите фермери се възползват от официалните консултанти и учени. Местоположението на фермите, по отношение на общинските административни центрове, оказва влияние на достъпа до консултации.
- Нито фермерите, нито държавните изследователи в Бавария търсят поблиък контакт и директна обмяна – изглежда, че нуждите на фермерите от изследвания са добре обгрижени в рамките на AKIS с много нива и много участници в Бавария.
- Взаимоотношенията фермер-консултант все още трябва да интегрира хетерогенно познание и да подпомага вземането на решения от страна на фермерите, но инструментите за подпомагане на решенията, като нови, споделени когнитивни ресурси, могат да имат огромно влияние върху размерите на отдела за подпомагане и обработка на консултациите, и да намали приноса към изследователските и развиващите се дейности в рамките на AKIS.
- Резултатът от сътрудничеството между изследователи и фермери в демонстрационните ферми генерира нов тип познание на неговото разпространение и адаптация в практиката.

дали в дадено поле има наличен вредил? Колко азот да бъде разхвърлян и къде?). В Полша, демонстративни ферми, които изпълняват различни функции в системата за познания – те са места, където се извършват изследвания, срещи, обучителни курсове и работни срещи за фермери, консултанти и изследователи.

Мрежите за иновация в земеделието да разширят възможностите на фермерите да иновират, заедно с други играчи в селските райони

Казуси от Германия, Италия, Португалия и Великобритания

Предизвикателствата

Европейското партньорство в областта на иновациите „Земеделие и иновации“ възприема подхода на иновационните системи, които разбира иновацията, частично, като резултат от интерактивни процеси на обучение, включващи множество играчи в мрежите на знания. Как тези мрежи могат да бъдат създадени и поддържани и как те се свързват със съществуващите инфраструктури на познанията и консултантските услуги, най-вече в страни, в които държавата не инвестира в консултантски услуги? Предизвикателство представлява и фактът, че мрежите показват различни конфигурации и динамика, в резултат на различните проблеми, с които се занимават, националните AKIS, в които са включени, както и разнообразния социално-икономически и културен контекст.

Казусите

Всички изследвани мрежи са били базирани на място, характеристика, която води до създаването и обмяна на необходими познания на локално и регионално ниво. Някои са създадени въз основа на държавна инициатива (изследователски проект в Германия, програма за развитие на уменията в Шотландия), докато други са създадени от местни играчи (Анти-мафия мрежа в Италия и Мрежа за дребни производители на плодове в Португалия). Мрежите функционират като учебни платформи и улесняват социалното взаимодействие и обмяната на знания между фермерите и съответните други участници. Мрежите са с възможност да покрият различни теми и да отговорят на нуждите от знания, изразени от участниците. Примерите варират от предоставяне на консултации в определени земеделски сектори (малки плодове в Португалия) до предоставяне на холистично обучение (ферми за наблюдение в Шотландия). Не е задължително мрежата да се фокусира върху насърчаването на технологичната иновация, но по-скоро върху промените, извършвани в малък мащаб и стъпка по стъпка, както и върху организационните, поведенческите и социалните иновации.

Фермерите са изключително доволни от лесното присъединяване, ниските разходи,

свързани с участието (членска такса), възможностите за социализация с други, както и от възможността да се учат, да събират идеи и да обменят познания. Мрежите са оценени като стабилни, като не е имало свързан (често държавен) поток на финансиране. При завършване на програмите или проектите, най-вероятно тези мрежи ще се разпаднат. Това подчертава, че те не могат да се използват за противодействие на съкращаване на инвестициите в земеделски познания и консултантска инфраструктура.

Акценти

- Изследваните земеделски мрежи подпомагат целите за продуктивност и устойчивост, като рентабилността е съответна за фермерите цели; селските мрежи включват по-широки цели, свързани с интелигентно, цялостно и устойчиво развитие.
- Мрежите допълват съществуващата консултантска инфраструктура чрез участието на изследователи, експерти, опитни консултанти и други техници.
- Мрежите могат да попълнят пропуски в AKIS, появили се в резултат на структурни слабости, поради понижаване на инвестициите в публичния сектор.
- Земеделските мрежи показват модел на малки иновации, извършени стъпка по стъпка, надграждащи постоянни маргинални подобрения във фермерските практики и бизнес модели. Тези иновации се подсилват от смесването на неявни и явни познания чрез неформални междуличностни и професионални отношения между участниците в мрежата.

“Мрежите за иновация не могат да заместят инвестициите в земеделското познание и консултантска инфраструктура.”

PRO AKIS резултати

ИНВЕНТОРИ

www.proakis.eu/inventory

Постери

- Постери на AKIS в 27-те страни членки, които имат общ формат и разположение, с цел подпомагане на сравнението между AKIS в различните страни членки.
- Те съдържат диаграми на AKIS, които визуализират компонентите, структурата, и в някои случаи, отношенията между AKIS компонентите във всяка страна.
- Постерите предоставят бърз преглед на ключовите организации и участници във всяка AKIS, основните източници на финансиране, клиенти и теми на земеделски консултации.

База данни с възможност за търсене

- База данни с възможност за търсене на консултантските организации, идентифицираща доминантния тип консултантска организация във всяка страна, и е свързана с **интерактивна карта** с функция за търсене и файлове, съдържащи факти за всяка страна.
- Цветно-кодираната карта също предоставя бърз преглед на разпространението на консултантските организации

Доклади за страни

- Пълни доклади за 27 страни, описващи националните AKIS и консултантски организации.

Директория

- Това е публично достъпна директория за земеделските консултантски организации на страните членки на ЕС
- В тази публично достъпна директория могат да бъдат извършвани търсения по страна, година на създаване, тип организация и теми на консултация.
- Директорията е предадена за поддръжка от сервизна точка на Европейско партньорство в иновациите - земеделие.

ДИРЕКТОРИЯ

www.proakisinventory.eu

Автори: Катрин Прагер, Андреа Книерин, Пиер Лбарт, Ливия Мадуреира, Виолета Дириманова, Джоузеф Кания (контакти: andrea.knierim@uni-hohenheim.de или katrin.prager@hutton.ac.uk)

Този документ е резултат от съвместната работа на осем Европейски научни института:

UNIWERSYTET ROLNICZY
im. Hugona Kollątaja w Krakowie

Тази публикация отразява гледната точка на авторите, а не тази на Европейската комисия, която не трябва да бъде отговорна за използването на съдържащата се тук информация.